

Поезията на Богомилъ Райновъ

ДИМИТЪРЪ МИТРЕВЪ

През последните години върху страниците на „Свѣтлоструй“, „Изкуство и критика“, „Златорогъ“ и „Литературен животъ“ се появиха интересните и оригинални поетически проявления на Богомилъ Райновъ. Нѣкои отъ читателите, незапознати съ характеристиките на съвременното модерно изкуство, отрекоха круто поезията на Райновъ. Но, въпреки домораслите и архаични литературни вкусове на тия читатели, изградили своите критични разбираня върху шаблонните мѣрници за стойността на художественото произведение, наличността на поетическата дарба въ стиховете на младия поетъ не остана скрита. За едно твърде кратко време, Райновъ се наложи като самобитно творческо дарование на нашата най-нова поезия. За това допринесе твърде много и неговата правилна идейно-обществена еволюция. Твърде рано, Богомилъ Райновъ успѣ да се освободи отъ влиянието на символистите и школата на декадентите. И, макаръ все още да не е очистилъ поезията си отъ известни индивидуалистически залитания, Райновъ твърдо заема здравите обществени позиции на новия художественъ реализъмъ. Тая правилна идейно-обществена еволюция проличава най-ярко въ наскоро излязлия пръвъ стихотворенъ сборникъ на младия поетъ.

Въ своя сборникъ отъ 130 страници въ голѣмъ форматъ, Райновъ е подбралъ само ония отъ работите си, които биха дали една пълна представа за неговото художествено и идейно развитие като реалистиченъ поетъ. Следъ прочитането на нѣколко само, стихове отъ сборника на Райновъ, проличава характерниятъ за автора маниеръ въ излагането и подбора на изразните сръдства. Въ всички свои стихотворения, младия поетъ явява на показъ едно съвсемъ оригинално поетическо виждане. Макаръ и твърде младъ, той е успѣлъ да си изгради творческа индивидуалност, която разкрива очертанъ пътъ за едно устремно поетическо развитие.

Твърде интересна страна отъ творчеството на младия поетъ разкрива тематиката на неговите стихотворения. Райновъ е поетъ на града, на съвременния градъ. Израстванъ и живѣлъ непрекъснато въ него, той е чуждъ за идиличната романтичност въ живота на селото или малката провинция. Но за това пъкъ, животътъ на голѣмия градъ, въ неговата най-пълна разнообразност е не само познатъ, но съвсемъ близъкъ, дори срастванъ съ личния животъ на самия авторъ. И затова той възсздава тоя животъ съ реалистична художествена и психологична правда. И много често това възсздаване е обогатено съ топло чувство на искреност и възторгъ.

„Въ града се родихъ, и градътъ стана моя
родина:
отъ цѣфнали сливи бензинътъ по-сладко
ухаше,
отъ славеи по-звѣнко пропѣваха утринъ
трамваите,
и райски цвѣтъха рекламите „Баеръ“ и
„Филипсъ“.

Картината на денонощния градски животъ не е представена презъ погледа на една гола наблюдателност, при която авторътъ е безучастенъ зритель. Почти навсякъде той е изтъкнатъ като герой — единъ отъ хилядите незнайни творци, които движатъ руслото на разнообразния животъ въ голѣмия градъ. Наредъ съ описанията за тоя животъ, Райновъ представя зигзагите въ жизнения пътъ на оня градски младежи, които въ своите непрестанни лутаници, въ търсенето идеалите на човѣшкия животъ, сж готови да изпитатъ всичко онова, което имъ поднася тяхното разпалено въображение и дръзки примѣръ на заобикалящата ги сръда. Всичко това, авторътъ го е предалъ правдиво и съ голѣма доза отъ чувство на искрено преживяване. Това се забелязва отъ началото до края на поемата — „Автобиография“.

Поемата „Автобиография“ е най-завършена въ художествено и идейно отношение творба на автора, не само отъ разглеждания сборникъ, но изобщо въ цѣлото негово творчество. Следъ стихотворението „Майка“, което е чисто лично по съдържание, „Автобиография“ е едно отъ малкото работи на Райновъ, които се отличаватъ съ повишена емоционалност, която на мѣста избликва въ борчески възторгъ. Отъ друга страна, поемата дава най-вървенъ изразъ на ония преживявания, усилни вътрешни борби и въ резултатъ смѣли решения, които изпълватъ съдържанието на идейно-обществената еволюция въ творчеството на младия поетъ.

Изградилъ свое върно обществено отношение къмъ проявите и проблемите на съвременieto, Райновъ представя съ художествена и идейна яснота най-характерните събития на нашето време. Това се забелязва ярко въ поемата „Война“:

„Хора правятъ войните,
и страшните
тежки
теори —
хора могатъ
да ги
разрушатъ.
Срещу шепата алчни
князе на медъта
и петрола
съ юмруци безкрайна гора.

„Поема за еснафа“ звучи като „реквиемъ“ за ония хора и години, които изчезватъ подъ напора на закономѣрното историческо развитие. Въ циклите „Стихъ“ и „Разговори на саме“ Райновъ е изтъкналъ своите непоклатими разбираня за обществената значимостъ на изкуството. Въ това изтъкване той си служи твърде често съ бойки по чувство и мисль стихове, въ които проличава една майсторски прокарана сатиричност:

„Слѣзъ спокойно и гордо отъ небето
Парнасовско,
днесъ паунска походка, а съсъ крачки на
войнъ,
вижъ че тѣхъ, що отгоре ти изглеждаха
мравки,
сж отъ тебе по-хора, сж борци по-
достойни.“

Читателятъ вижда въ своя погледъ действителния духовенъ ръстъ на гениалния революционенъ поетъ.

Разглеждайки, макаръ и на кратко, първиятъ стихотворенъ сборникъ на Богомилъ Райновъ, налага се да се спремъ върху ония страни отъ неговата поезия, които характеризиратъ творческата индивидуалност на автора и определятъ възможностите за неговото поетическо развитие. Всѣки, който е следилъ проявленията на младия поетъ, не може да не отбележи съ възхищение смѣлите стѣпки, които той е направилъ въ своето художествено и идейно обществено развитие. Райновъ е сжисалъ решително съ мъглявите и неотвеждащи до никъде размисления отъ първите си работи, приближавайки се все повече до конкретното и реалното. И, ако въ сегашните му работи все още се забелязва голѣма доза отъ умозрителност, то трѣбва веднага да добавимъ, че тая умозрителност не може да се припише като отрицателна страна на неговото творчество. Умозрителността въ новите работи на Райновъ далечъ не носи съдържанието на откъснати и неясни философски размисли, каквито могатъ да се намѣрятъ въ поезията на единъ Траяновъ, на единъ Далчевъ или който и да билъ другъ отъ тяхния калибъръ. Умозрителността на Райновъ е въ пълния смисълъ мислене на поетъ реалистъ, който има правилно изграденъ общественъ свѣтогледъ. Въпреки своята умозрителност, авторътъ далечъ не е изпусналъ нишката на непосредното поетическо чувство, което въ нѣкои стихове се разлива съвсемъ свободно и не принудено въ рамките на искреност и неподправенъ възторгъ. А рѣдката и въ повечето случаи сполучлива художествена обранзост идва още по-силно да подчер-

(Следва на 4 стр.)